

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В АСПЕКТІ ЙОГО КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ

*Отенко В.І., д.е.н., професор,
Мозгова О.О., аспірант (ХНЕУ)*

Розглянуто основні ознаки корпоративної культури, які є запорукою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. А також визначено внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на безпеку підприємства.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека, корпоративна культура, цільовизначеність, компетентність, гармонійність, адаптивність.

Постановка проблеми. У сучасних ринкових умовах господарювання підприємство, як відкрита система, функціонує у складному зовнішньому середовищі, що характеризується нестабільністю, не визначеністю, не передбачуваністю та постійною динамікою. Нестабільна політична і соціально-економічна ситуація в країні посилюють ступінь ризику прийняття рішень і функціонування підприємств загалом. Таке середовище змушує керівництво підприємств швидко адаптуватися до нових умов, потребує знання законів розвитку та пошуку шляхів виживання в ринковій економіці, врахування чинників невизначеності та нестійкості економічного середовища для забезпечення їх фінансово-економічної безпеки. Необхідність постійного дотримання економічної безпеки зумовлюється об'єктивно наявним для кожного суб'єкта господарювання завданням забезпечення стабільності й функціонування та досягнення головних цілей своєї діяльності.

Необхідність теоретичного обґрунтування параметрів, що впливають на забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, зумовила вибір теми статті, визначила її актуальність та практичну значущість.

Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства в аспекті його корпоративної культури є предметом дослідження багатьох зарубіжних, російських та вітчизняних вчених-економістів, зокрема, Ротфельдра А.Д., Бендікова М.А., Співака В.А., Пономарьова В.П., Шликова В.В., Козаченко Г.В., Ляшенко О.М. та інших.

Але незважаючи на високий науковий професіоналізм згаданих вчених, все ще існує досить широке поле для дослідження фінансово-економічної безпеки підприємств в аспекті їх корпоративної культури.

Мета статті. Метою статті є дослідження ознак корпоративної культури, що впливають на фінансово-економічну безпеку підприємства.

Результати дослідження. На сьогоднішній день однією з головних умов забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є

наявність розвиненої корпоративної культури на підприємстві. Рівень економічної безпеки підприємства залежить від того, наскільки ефективно його керівництво і менеджери будуть спроможні уникнути можливих загроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища. Тому, коли матеріальні ресурси стають загальнодоступними, а технології та методи керування достатньо відпрацьованими, основним фактором конкурентоспроможності підприємств стає творча, ініціативна, ефективна робота співробітників, яка визначається корпоративною культурою підприємства.

Дослідження сутності фінансово-економічної безпеки підприємства показало, що в економічній теорії і практиці не існує однозначної термінології щодо її визначення. Встановлено, що фінансово-економічна безпека підприємства є характеристикою системи, що самоорганізується і саморозвивається, тобто це стан, при якому соціально-економічні параметри дозволяють зберегти головні її властивості: рівновагу і стійкість при мінімізації та попередженні впливу внутрішніх і зовнішніх загроз [5].

Вчені-економісти, що займалися дослідженням питання фінансово-економічної безпеки, погоджуються у думці, що корпоративна культура безпосередньо впливає на стан безпеки підприємства. Так, «фінансово-економічна безпека» визначається як «стан корпоративних ресурсів (ресурсів капіталу, персоналу, інформації і технології, техніки та устаткування, прав) і підприємницьких можливостей, за якого гарантується найбільш ефективне їхнє використання для стабільного функціонування та динамічного науково-технічного й соціального розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам (загрозам)»; «як кількісна та якісна характеристика властивостей фірми, яка відображає здатність «самовиживання» та розвиток в умовах виникнення зовнішньої та внутрішньої економічної безпеки»; «стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства від реальних та потенційних джерел небезпеки або економічних загроз»; «сукупність

чинників, які забезпечують незалежність, стійкість, здатність до прогресу в умовах дестабілізуючих факторів»; «захищеність його науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу від прямих або непрямих загроз» [1, 2, 3, 4, 7].

Сьогодні в умовах ринкових відносин підприємства є економічно самостійними: визначають свою економічну політику, вибирають постачальників, організують виробництво і збут продукції, повністю несуть відповідальність за результати господарської діяльності. Тому, побудовою надійної системи фінансово-економічної безпеки повинне займатися саме підприємство шляхом створення та підтримки розвитку корпоративної культури. Наявність багаторівневої концепції фінансово-економічної безпеки господарюючих суб'єктів усіх рівнів дає можливість забезпечити передбачуваність зовнішніх загроз підприємствам.

Корпоративна культура у даному аспекті виступає інструментом управління фінансово-економічною безпекою. Саме високі показники таких ознак корпоративної культури як «цілевизначеність», «компетентність», «гармонійність», «адаптивність» є запорукою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства [6].

Корпоративна культура, як загальна культура організації, впливає на всі сфери життя та діяльності підприємства, і знаходить своє відображення у культурі виробництва та управління, культурі комунікацій та співпраці з контрагентами, культурі організації та умов праці, культурі інновацій та культурі персоналу, культурі соціальної сфери та економічній культурі підприємства. Корпоративна культура створює загальну сприятливу атмосферу серед персоналу усіх рівнів, спрямовує поведінку працівників на виконання статутних завдань, що сприяє збільшенню результативності праці організації. Гармонійність організації відображається у культурі взаємовідносин персоналу різних рівнів між собою і з керівництвом, шанобливому ставленні керівництва до своїх підлеглих, визнання їхніх заслуг і заохочення за досягнення. Її основу складають ідеї, погляди та базові цінності, що розділяються членами організації. На основі колективної системи цінностей виникає відповідна система норм та стандартів поведінки сукупного працівника. При цьому керівництво організації впроваджує арсенал стимулів, який не повинен вступати в протиріччя з корпоративною мораллю та загальнолюдськими цінностями.

Також корпоративну культуру розглядають як базисну дисципліну, оволодіння якою дозволяє керівництву глибше зрозуміти причини і фактори поведінки людей у господарській організації і на цій основі підвищити ефективність управління персоналом, а також забезпечити

конкурентоспроможність організації, її здатність до виживання та адаптації до змін.

Рівень розвитку корпоративної культури пов'язаний з такою властивістю системи як адаптивність, що напряму впливає на фінансово-економічну безпеку підприємства. Для економічних систем, до яких належать і підприємства, адаптивність розглядається як невід'ємна характеристика, від якої залежить їх виживання, збереження та розвиток у конкурентному бізнес-середовищі, що постійно змінюється. Основною умовою адаптивності є гнучкість структури. Гнучкість основних структурних ланок та зв'язків визначає можливість здійснення конкретних форм адаптації організації при змінах ситуацій. Адаптивність і гнучкість відносять до можливостей організації підтримувати постійну здатність до навчання, забуванню й навчанню заново, тобто постійного підвищення рівня кваліфікації працівників всіх рівнів. Підприємства з високою мірою адаптивності орієнтуються на споживача, йдуть на ризик, вчать на своїх помилках і мають здібності і можливості для генерування змін.

Так, підприємства з високим рівнем розвитку корпоративної культури відрізняють такі ознаки, як не конфліктність, здатність попереджувати конфлікти або швидко знаходити компроміси у конфліктних ситуаціях; відкритість персоналу до змін та нововведень, проведення різноманітних тренінгів та навчання персоналу з метою розвитку кваліфікації кадрів; здатність організації до навчання; інформаційна відкритість; впровадження нових технологій, здатність швидко адаптуватися до змін, цільової переорієнтації та нової стратегії розвитку, гнучкість, успішність.

Тільки адаптивна структура забезпечує здатність підприємства до збереження своєї рівноваги, а тому і до виживання в умовах несподіваних та значних змін і збереженню своєї фінансово-економічної безпеки.

Висновки. Проведене дослідження дає змогу стверджувати, що рівень розвитку корпоративної культури впливає на підвищення конкурентоспроможності підприємства, ефективності управління персоналом, відповідає за формування та використання специфічних норм, цінностей, базових принципів та сучасних методів управління персоналом, а також за створення надійної системи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Таким чином, параметри корпоративної культури (компетентність, гармонійність, адаптивність, цільовизначеність) – це не лише набір характерних ознак, а відображення системи взаємовідносин між підприємством та робітниками, від яких безпосередньо залежить стан безпеки організації та взаємодії з навколишнім середовищем.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бендиков М.А. Экономическая безопасность промышленного предприятия (организационно-методический аспект) // Консультант директора. – 2000. – № 2. – С. 17-29.
2. Зубок М. І. Безпека підприємницької діяльності: Нормативно-правові документи комерційного підприємства, банку / М. І. Зубок, Р. М. Зубок. – К. : Істина, 2004. – 144 с.
3. Капустин Н. Экономическая безопасность отрасли и фирмы // Бизнес-информ. – 1999. – № 11–12. – С. 45-47.
4. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство / Геєць В.М., Кизим

М.О., Клебанова Т.С., Черняк О.І. та ін.; За ред. Гейця В.М.: Монографія. – Харків: ВД “ІНЖЕК”, 2006. – 240 с.

5. Подлужна Н. О. Організація управління ЕБП : автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Н. О. Подлужна. — Донецьк, 2004. – 22 с.
6. Спивак В.А. Корпоративная культура. – СПб.: Питер, 2001. – 352 с.
7. Шлыков В. В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия / В. В. Шлыков. – 1999. – 138 с.

Аннотация. Рассмотрены основные признаки корпоративной культуры, которые обеспечивают финансово-экономическую безопасность предприятия. А также определены внутренние и внешние факторы, которые влияют на безопасность предприятия.

Ключевые слова: финансово-экономическая безопасность, корпоративная культура, целеопределенность, компетентность, гармоничность, адаптивность.

Summary. Describes the main features of corporate culture, which provide financial and economic security of the enterprise. A well defined internal and external factors that affect the safety of the enterprise.

Keywords: financial and economic security, corporate culture, targeting, competence, harmony, adaptability.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Сухорукова Т.Г.

УДК 330.115:658.1

КОНЦЕПЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ТА СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ІНТЕГРОВАНІХ ОБ'ЄДНАНЬ

*Пилипенко А.А., д.е.н., професор,
Пилипенко С.М., к.е.н., доцент (ХНЕУ)*

Досліджено управлінські відносини, що виникають під час забезпечення економічної безпеки підприємства за рахунок використання комплексу обліково-аналітичної інформації. Визначено концептуальне підґрунтя удосконалення облікової інформації в напрямку забезпечення її превентивності, збільшення контрольної-аналітичних можливостей та розширення кола об'єктів облікового спостереження.

Ключові слова: стратегічний облік, превентивність обліково-аналітичного спостереження, збалансована система показників, стійка нерівновага, безпека розвитку.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Життєдіяльність будь-якої економічної систем хоч національного, хоч світового рівня обов'язково стикається з дією факторів невизначеності й ризику, що актуалізує пророблення питань забезпечення прийнятного рівня їх економічної безпеки. Природним є усвідомлення того, що підтримка економічної безпеки суб'єкта господарювання потребує наявності дієвої системи внутрішнього контролю, підґрунтя якої міститься в раціонально організованій системі бухгалтерського обліку. Зрозуміло, що й у

загальноприйнятому підході до розуміння сутності облікової системи вона не орієнтована на агрегування інформації про дію різного роду факторів-загроз. При цьому, якщо дія внутрішніх факторів ще може бути визначена певними аналітичними розрахунками, то для оцінки впливу зовнішніх факторів-загроз (особливо непрямого впливу) потрібне певне розширення наявного підходу до організації облікових систем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки досить багато досліджень присвячувались розгляду окремих аспектів організації